KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 20.12.2006
KOM(2006) 833 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Hodnotiaca správa o smernici o dohodách a finančných zárukách (2002/47/ES)

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Hodnotiaca správa o smernici o dohodách a finančných zárukách (2002/47/ES)

(Text s významom pre EHP)

OBSAH

1. Úvod ... 3
2. Spôsob a rozsah hodnotenia ... 3
3. Implementácia a dosah smernice ... 4
3.1. Význam smernice ... 4
3.2. Efektívnosť ... 5
3.3. Účinnosť ... 5
4. Kľúčové problémy ... 5
4.1. Materiálny rámec smernice – úverové pohľadávky ... 5
4.1.1. Nové druhy záruk ... 5
4.1.2. Kritériá prípustnosti ... 6
4.1.3. Hospodárske odôvodnenie rozšírenia prípustnej záruky na úverové pohľadávky ... 6
4.1.4. Právne otázky týkajúce sa využívania úverových pohľadávok ako záruky ... 7
4.2. Ustanovenia o výnimkách ... 8
4.2.1. Osobný rámec smernice – článok 1 ods. 3 ... 8
4.2.2. Možnosť vylúčenia určitých akcií – článok 1 ods. 4 písm. b) ... 9
4.2.3. Privlastnenie – článok 4 ods. 3 ... 9
4.3. Užívacie právo - článok 5 ... 9
4.4. Uznávanie ustanovení o konečnom čistom zúčtovaní – článok 7 ... 10
4.5. Kolízia zákonov – článok 9 ... 10
5. Závery ... 11

1. ÚVOD

Smernica o dohodách o finančných zárukách 2002/47/ES (ďalej len „FCD“ alebo „smernica“) vytvára jednotný právny rámec EÚ na (cezhraničné) využívanie finančných záruk a tým ruší väčšinu formálnych požiadaviek, ktoré sa tradične uplatňovali v prípade finančných dohôd. Finančné záruky sú aktíva, ktoré poskytuje dlžník veriteľovi, aby sa minimalizovalo riziko finančnej straty veriteľa v prípade, že dlžník neplní svoje finančné záväzky voči veriteľovi. Záruka sa stále viac využíva pri všetkých druhoch transakcií, vrátane kapitálových trhov, bankovej finančnej správy a financovania, systémov platieb a zúčtovania a všeobecných bankových pôžičiek. Záruka sa najčastejšie poskytuje vo forme hotovosti alebo cenných papierov.

Cieľom smernice bolo dosiahnuť väčšiu integráciu a nákladovú účinnosť európskych finančných trhov zjednodušením procesu poskytovania záruk, zlepšením právnej istoty pri využívaní záruk a znížením rizík znášaných účastníkmi trhu. Pred nadobudnutím účinnosti smernice využívali ochranu podľa článku 9 ods. 1 smernice o konečnom zúčtovaní (SFD)[1] iba záruky poskytované centrálnej banke alebo v spojení s účasťou na stanovenom systéme. Jednotnejší prístup vo forme FCD sa stal nevyhnutným, pretože odlišné národné pravidlá vzťahujúce sa na využívanie záruk, boli často nepraktické a často neprehľadné, čo viedlo k neistote pokiaľ ide o efektívnosť záruky ako prostriedku ochrany cezhraničných transakcií.

V článku 10 smernice sa stanovuje, že:

„Komisia predloží najneskôr do 27. decembra 2006 správu Európskemu parlamentu a Rade o uplatňovaní tejto smernice, najmä o uplatňovaní článku 1 ods. 3, článku 4 ods. 3 a článku 5, ktorá bude podľa potreby obsahovať návrhy na revíziu tejto smernice.“

V tejto správe sa hodnotí implementácia FCD, jej dosah a to, či je potrebné zmeniť a doplniť smernicu[2].

2. SPÔSOB A ROZSAH HODNOTENIA

Aby Komisia pripravila túto správu, požiadala začiatkom roka 2006 členské štáty, ECB a EHP, aby odpovedali na dotazník týkajúci sa implementácie a uplatňovania FCD. Menej rozsiahly dotazník bol vytvorený aj pre súkromný sektor. Odpovede zaslali všetky členské štáty, okrem Španielska. Odpovede zaslal aj jeden štát EHP - Nórsko. Komisii bolo doručených 27 odpovedí priamo od širokého spektra kľúčových hráčov a organizácií na trhu, vrátane ECB. Niektoré členské štáty pripojili k svojim vlastným odpovediam aj odpovede súkromného sektora. V dôsledku toho toto hodnotenie čerpá z uvedeného rozsiahleho materiálu. Keďže uvedený materiál bol zverejnený, v správe sa neopakuje jeho obsah, pokiaľ to nie je nutné. Prílohu, dotazníky a odpovede sú uverejnené na internetovej stránke GR MARKT[3].

---

1 Smernica 98/26/ES o konečnom zúčtovaní v platobných systémoch a zúčtovacích systémoch cenných papierov, Ú. v. ES L 166, 11.6.1998, s. 45 - 50.

2 Táto správa sa zdržiava pripomienok k rokovaniam týkajúcim sa dohovoru UNIDROIT o hmotných pravidlách týkajúcich sa sprostredkovaných cenných papierov.

3 http://europa.eu.int/comm/internal_market/financial-markets/collateral/index_en.htm

Vzhľadom na krátke pôsobenie FCD by bolo predčasné vyvodzovať závery o dosahu smernice. Správa sa preto zameriava na otázky súvisiace s implementáciou a krátkodobé výsledky.

3. IMPLEMENTÁCIA A DOSAH SMERNICE

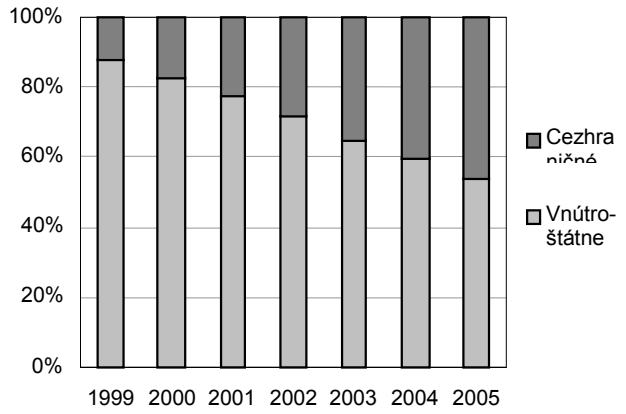
FCD bola prijatá 6. júna 2002 a väčšina členských štátov ju implementovala v priebehu roka 2004; iba dva členské štáty[4] splnili lehotu implementácie stanovenú na 27. decembra 2003, zatiaľ čo deväť členských štátov neuplatňovalo smernicu až do roka 2005. Pokiaľ ide o štáty EHP, Island a Nórsko majú vykonávacie právne predpisy. Komisia sa domnieva, že členské štáty celkove implementovali FCD primerane, čo sa prejavilo aj v rôznych prínosoch zo strany priemyslu.

3.1. Význam smernice

Repo trh EÚ, jeden z najväčších finančných trhov na svete, rastie v posledných rokoch veľmi rýchlo s celkovou hodnotou 5 883 miliárd eur v decembri 2005 v porovnaní s 3 788 miliardami eur v decembri 2003 a 1 863 miliardami eur v júni 2001[5]. Okrem toho sa podľa údajov Eurosystému[6] zvýšili záruky využívané v úverových operáciách Eurosystému o približne 33%, zo 650 miliárd eur na 866 miliárd eur medzi rokmi 2002 a 2005.

Pozoruje sa aj rastúci trend, že protistrana Eurosystému v danom členskom štáte eurozóny využíva záruky pochádzajúce z iného členského štátu eurozóny. Koncom roka 2005 sa takmer 50% záruk Eurosystému využívalo cezhranične v porovnaní s iba 12% v roku 1999. Uvedená skutočnosť je vyjadrená na tomto diagrame[7].

Diagram 1: Porovnanie vnútroštátneho a cezhraničného využívania záruk

Tieto údaje poukazujú na to, že smernica nebola prijatá vo vákuu, ale má dôležitý význam pre súčasný finančný sektor.

---

4 Rakúsko a Spojené kráľovstvo.

5 Prieskum európskeho repo trhu Medzinárodného združenia kapitálových trhov (ICMA), marec 2006.

6 T. j. systém, pomocou ktorého ECB a národné centrálne banky, ktoré prijali euro, plnia úlohy Európskeho systému centrálnych bánk v rámci eurozóny.

7 Mesačný bulletin ECB, máj 2006: Jediný zoznam v záručnom rámci eurosystému, s. 78.

3.2. Efektívnosť

Je príliš skoro na to, aby sa dalo úplne zhodnotiť, či smernica viedla k väčšej integrácii a nákladovej efektívnosti európskych finančných trhov. Respondenti[8] však vo všeobecnosti súhlasia s tým, že FCD znamenala uľahčenie využívania finančných záruk na európskom finančnom trhu a zjednodušenie a výrazné zefektívnenie postupov ich využívania.

FCD viedla k zníženiu právnej a administratívnej záťaže týkajúcej sa prijímania a vymáhania záruk. Zjednodušili sa ňou postupy vytvárania, zlepšovania, uznávania a vymáhania finančnej záruky tým, že sa zabezpečilo, aby jedinou formálnou požiadavkou na jej poskytovanie bolo to, že musí byť doložená písomne alebo podobným zákonným spôsobom. Zlepšila sa aj právna istota, pokiaľ ide o určité techniky používané pri transakciách so zárukami. FCD pomáha účastníkom trhu lepšie zvládnuť právne riziko, a tým sa prispieva k zníženiu kapitálových poplatkov v rámci Bazileja II.

Európske programy záruk sa v posledných niekoľkých rokoch rýchle rozrástli: napríklad, od decembra 2002 spoločnosť ABN AMRO hlási 240 % nárast počtu dohôd o finančných zárukách s protistranami v EÚ s podobným nárastom využívania akceptovateľných aktív EÚ ako záruky[9]. Spoločnosť ABN AMRO sa domnieva, že prostredníctvom FCD sa uľahčilo (očakávaný príchod FCD) uzatváranie uvedených dohôd a tento názor zdieľajú aj ostatní[10]. Komisia podporuje tento názor.

3.3. Účinnosť

Účastníkom trhu vznikli menšie náklady spojené so zmenou ich informačných systémov, ale čo je dôležitejšie, FCD viedla k zníženiu právnych a administratívnych nákladov na prijímanie a vymáhanie záruk tým, že sa zjednodušili uvedené postupy týkajúce sa finančných záruk a znížil počet výhrad v názoroch na záruky[11].

4. KĽÚČOVÉ PROBLÉMY

Táto kapitola sa zaoberá siedmimi kľúčovými problémami určenými v hodnotení. Po prvé, zaoberá sa otázkou, či ďalšie druhy aktív používané na finančných trhoch, medzi ktoré patria úverové pohľadávky, by mali využívať ochranu FCD. Ďalej sa v nej hodnotia tri ustanovenia o výnimkách, užívacie právo, výzva na posilnený právny režim na konečné čisté zúčtovanie a nakoniec pravidlo o kolízii zákonov.

4.1. Materiálny rámec smernice – úverové pohľadávky

4.1.1. Nové druhy záruk

Tri členské štáty – Česká republika, Francúzsko a Švédsko – zaraďujú osobitné druhy pohľadávok, medzi ktoré patria úverové pohľadávky a iné pohľadávky, do zoznamu aktív, ktoré môžu podľa smernice slúžiť ako záruka. Týmto spôsobom rozšírili uplatňovanie materiálneho rámca smernice vo svojich jurisdikciách. Česká republika zahrnula úverové

---

[8] Pozri, napríklad, odpovede ISDA (Medzinárodného združenia pre swapy a deriváty), EFMLG (Európskeho združenia právnikov pre trhy) a ESBG (Európskeho združenia sporiteľní).

[9] Odpoveď ABN AMRO na otázku 5.

[10] Odpoveď Zentraler Kreditausschuss na otázku 3.

[11] Výbor pre finančné právo právnickej spoločnosti City of London, odpoveď na otázku 3.

pohľadávky do národnej transpozície. Francúzsko zahŕňa aj pohľadávky a rôzne formy práv za predpokladu, že sú prevoditeľné. Švédsko zahrnulo do národnej transpozície peňažné pôžičky. Úverové pohľadávky sa môžu použiť ako záruky aj v niektorých ďalších členských štátoch po splnení zákonných podmienok.

V posledných niekoľkých rokoch sa pre operácie so zárukami na finančnom trhu alebo na účely centrálnej banky stali dôležitými aj nové druhy aktív. Riadiaca rada ECB v roku 2004 rozhodla najmä o zavedení úverovej pohľadávky ako prípustného druhu záruky pre úverové operácie Eurosystému od 1. januára 2007. V dôsledku toho vyvstala otázka, či úverové pohľadávky na účely centrálnej banky by mali využívať ochranu podľa FCD.

4.1.2. Kritériá prípustnosti

ECB v júli 2005 uverejnila osobitné kritériá prípustnosti, ktoré sa budú vzťahovať na uvedené úverové pohľadávky[12], ktoré okrem iného zahŕňajú kritérium, že miesto sídla dlžníka (alebo prípadne ručiteľa) sa obmedzuje na členskú krajinu eurozóny. Dohoda o pôžičke sa musí riadiť právnymi predpismi členskej krajiny eurozóny. Spektrum prípustných dlžníkov sa obmedzuje na nefinančné združenia a subjekty verejného sektora.

Určité úverové pohľadávky sa takto budú od 1. januára 2007 môcť prvýkrát využívať ako záruky v celej eurozóne. Celkové skutočné využívanie úverových pohľadávok vo všetkých zúčastnených členských štátoch spolu je v súčasnosti obtiažne odhadnúť. ECB však uviedla, že sa, napríklad, očakáva, že budú prípustné pohľadávky do 800 miliárd eur rozšírené len na samotný všeobecný vládny sektor a mohli by ich využívať protistrany v úverových operáciách Eurosystému.

4.1.3. Hospodárske odôvodnenie rozšírenia prípustnej záruky na úverové pohľadávky

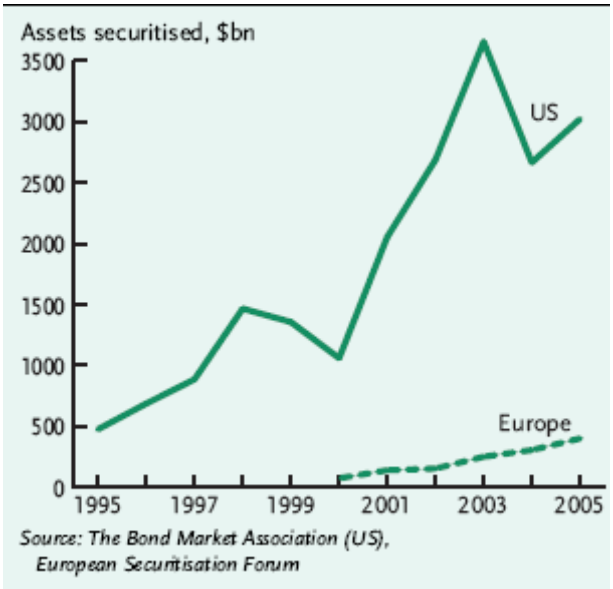
Zvýšené využívanie záruk svedčí o pozitívnom vývoji, pretože umožňuje investorom prístup k finančným zdrojom a úverovým inštitúciám efektívnejšie poskytovať pôžičky. Rozšírenie rozsahu prípustnej záruky v FCD na úverové pohľadávky by prispelo aj k vytvoreniu rovnakých podmienok pre úverové inštitúcie vo všetkých členských štátoch a stimulovalo by cezhraničné využívanie tohto nástroja ako záruky. Ak by sa zjednodušilo využívanie úverových pohľadávok ako záruky, bol by to prínos aj pre spotrebiteľov/dlžníkov, pretože využívanie úverových pohľadávok ako záruky by mohlo nakoniec viesť k intenzívnejšej hospodárskej súťaži a lepšej dostupnosti úverov.

V dôsledku toho, že úverové pohľadávky nie sú v súčasnosti prípustnou zárukou, je značný kapitál vo forme úverových pohľadávok viazaný v súvahách úverových inštitúcií v Európe. Podľa odhadu ECB toto množstvo prekračuje 50 % súvah úverových inštitúcií v eurozóne. Rozšírením prípustnej záruky na úverové pohľadávky by sa umožnilo zmobilizovať tento značný kapitál, ktorý by sa účinnejšie využíval v európskom hospodárstve. Podporili by sa tým tiež európske úverové inštitúcie, aby získali rovnoprávnejšie postavenie v porovnaní s medzinárodnými konkurentmi, napr. z USA, v prípade ktorých úverové pohľadávky tradične predstavujú oveľa menšiu časť súvahy. Rôzna úroveň sekuritizácie je zobrazená v tomto diagrame.

---

[12] Ďalšie informácie nájdete v publikácii ECB s názvom: „Implementácia menovej politiky v eurozóne: Všeobecná dokumentácia o nástrojoch a postupoch menovej politiky Eurosystému“, dátum uverejnenia: 15. september 2006.

Diagram 2: Vydanie sekuritizácie

Jednotný právny rámec posilňujúci použiteľnosť úverových pohľadávok ako záruky by bol prínosom aj pre transakcie na finančnom trhu, pretože by viedol k zvýšeniu dostupnosti nových druhov aktív, napríklad, zaručených úverových operácií. Rozšírenie prípustnej záruky na úverové pohľadávky by mohlo byť aj užitočným doplnením sekuritizácie. Sekuritizácia je dôležitým a cenným nástrojom, pretože poskytuje investorom ďalší druh nástroja pôžičiek a umožňuje bankám ľahšie zvýšiť finančné prostriedky. Súčasne však vystavuje účastníkov vplyvu nestálosti kapitálových trhov. Zjednodušenie využívania záruky rozšírením prípustnej záruky na úverové pohľadávky by zo záruky následne urobilo doplnok k sekuritizácii v prípade tých úverových inštitúcií, ktoré nie sú pripravené na zvýšenie finančných prostriedkov na kapitálových trhoch.

V súčasnosti existujú medzi členskými štátmi EÚ rozdiely pokiaľ ide o formality a techniky, ktoré sú k dispozícii na zabezpečenie úverových pohľadávok, ako to bolo v prípade cenných papierov a hotovosti pred nadobudnutím účinnosti FCD. Rozšírením rozsahu pôsobnosti FCD na úverové pohľadávky by sa zabezpečili rovnaké podmienky pre všetkých účastníkov trhu v celej EÚ.

Nakoniec, ak sa úverové pohľadávky stanú prípustnou zárukou vo všetkých členských štátoch, môže to prispieť k zvýšeniu dostupnosti vysoko likvidných záruk za finančné transakcie. Úverové pohľadávky využívané ako prípustná záruka pre ECB by dovolili úverovým inštitúciám využívať vysoko likvidné aktíva, medzi ktoré patria vládne cenné papiere, ktoré sa v súčasnosti držia v Eurosystéme na iné účely v európskom hospodárstve.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospela Komisia k záveru, že zmena a doplnenie FCD tak, aby zahŕňala úverové pohľadávky, by viedli k maximalizácii hospodárskeho dosahu rozhodnutia riadiacej rady ECB a znamenali by prínos pre účastníkov finančného trhu.

4.1.4. Právne otázky týkajúce sa využívania úverových pohľadávok ako záruky

Okrem požiadaviek prípustnosti v Eurosystéme je potrebné sa zaoberať aj ďalšími právnymi otázkami, aby sa zabezpečilo, že Eurosystém bude schopný vytvoriť právne platný a vykonateľný záložný nárok v prípade úverových pohľadávok. Takéto otázky sa, napríklad,

týkajú toho, či dlžník musí byť informovaný o zabezpečení svojich úverových pohľadávok, bankového tajomstva týkajúceho sa informácií o dlžníkovi a vylúčenia potenciálnych obmedzení týkajúcich sa mobilizácie a realizácie pôžičiek. Keďže neexistuje jednotný právny rámec týkajúci sa úverových pohľadávok a ich využívania ako záruky, platný v celej EÚ, tieto otázky sa v rôznych národných jurisdikciách neriešia jednotne.

Samozrejmým spôsobom riešenia týchto problémov by bolo rozšírenie rozsahu pôsobnosti FCD. Eurosystém v súčasnosti skúma technické otázky týkajúce sa využívania úverových pohľadávok ako záruky. V závislosti od pokroku, ktorý sa dosiahne v tejto činnosti, Komisia zváži navrhnutie zmien a doplnení v priebehu roka 2007.

4.2. Ustanovenia o výnimkách

4.2.1. Osobný rámec smernice – článok 1 ods. 3

Počas rokovania o smernici (ako aj vo fáze implementácie) sa značná pozornosť venovala otázke, kto by mal prospech z ochrany smernice, keďže osobitné zaobchádzanie v prípade dohôd o záruke by sa mohlo vnímať ako zaobchádzanie, ktoré je v rozpore so všeobecnou zásadou rovnakého zaobchádzania s veriteľmi v rámci konaní vo veci platobnej neschopnosti. Článok 1 ods. 3 FCD poskytuje členským štátom možnosť vylúčiť dohody, v ktorých jedna zo strán je osobou uvedenou v článku 1 ods. 2 písm. e).

Niekoľko členských štátov uvažovalo o možnosti uplatniť úplnú výnimku, ale nakoniec sa tak rozhodlo iba Rakúsko. Iba päť členských štátov uplatnilo čiastočnú výnimku: Česká republika, Slovinsko, Švédsko, Francúzsko a Nemecko. V Českej republike sa vo vykonávacích predpisoch uplatňuje výnimka iba v prípade podnikov určitej veľkosti v zmysle ktorýchkoľvek dvoch z nasledujúcich troch kritérií: aktíva, obrat a kapitál. Vykonávacie právne predpisy v Slovinsku vylučujú tie právnické subjekty, ktoré nie sú definované ako „veľké spoločnosti“ podľa právnych predpisov o obchodných spoločnostiach, medzi ktoré patria malé a stredné podniky, združenia a určité občiansko-právne subjekty. Švédske právne predpisy obmedzujú možnosť opätovného prevodu aktív ako záruky na finančného sprostredkovateľa. Francúzsko uplatnilo čiastočnú výnimku v prípade transakcií na základe osobitného režimu, ktorý v podstate vylučuje bežné spoločnosti. Nemecká transpozícia zahŕňa transakcie medzi dvoma právnickými osobami, ktoré sú definované ako podniky, okrem fyzických osôb, nezávislých obchodníkov a partnerstiev. Ak je však poskytovateľom záruky podnik, pokrytá je iba finančná záruka použitá na zabezpečenie osobitne definovaných finančných záväzkov, čím sa vylučujú najmä podniky vyžadujúce dlhodobé hotovostné pôžičky.

Desať členských štátov (Belgicko, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Luxembursko, Nemecko, Španielsko, Spojené kráľovstvo a Taliansko) rozšírilo svoj osobný rámec uplatňovania tak, aby sa vzťahoval aj na subjekty, ktoré nie sú uvedené v smernici.

Niektorí zástupcovia energetického priemyslu (napríklad, Európska federácia obchodníkov s energiou (EFET)) chcú rozšíriť FCD tak, aby sa vzťahovala aj na neregulované subjekty, medzi ktoré patria, napríklad, spoločnosti obchodujúce s energiou, tak, aby boli chránené aj dohody medzi takýmito subjektami (vrátane ustanovení o konečnom čistom zúčtovaní dohodnutých v rámci takýchto dohôd). Komisia posúdila tento návrh, ale domnieva sa, že takéto rozšírenie by nespadalo do určeného rozsahu pôsobnosti smernice, ktorý sa spája s ochranou dohôd aspoň jednej zo strán, ktorou je orgán verejného sektora, centrálna banka alebo finančná inštitúcia.

4.2.2. Možnosť vylúčenia určitých akcií – článok 1 ods. 4 písm. b)

Článok 1 ods. 4 písm. b) FCD poskytuje členským štátom možnosť vylúčiť z rozsahu spôsobnosti smernice finančné záruky pozostávajúce z vlastných akcií poskytovateľov záruky, akcií v pridružených podnikoch v zmysle siedmej smernice Rady 83/349/EHS z 13. júna 1983 o konsolidovaných účtovných závierkach, a akcií v podnikoch, ktorých výhradným účelom je vlastniť výrobné prostriedky, ktoré sú nevyhnutné na podnikateľskú činnosť poskytovateľa záruky, alebo vlastniť nehnuteľný majetok.

Iba jeden členský štát – Dánsko – uplatnil úplnú výnimku podľa článku 1 ods. 4 písm. b). Čiastočnú výnimku uplatňujú v prípade stanovených druhov aktív Nemecko, Írsko a Švédsko. Nemecko nepovažuje „vlastné akcie“ poskytovateľa záruky, ani akcie pridružených podnikov v zmysle smernice 83/349/EHS za „finančnú záruku“, ak takýto poskytovateľ záruky alebo pridružený podnik je právnickou alebo inou osobou spadajúcou pod článok 1 ods. 2 písm. e) smernice. Írsko vylučuje z rámca „finančnej záruky“ stanoveného v smernici akcie v spoločnostiach, ktorých výlučným účelom je buď vlastniť výrobné prostriedky, ktoré sú nevyhnutné na podnikateľskú činnosť poskytovateľa záruky, alebo vlastniť nehnuteľný majetok. Vo Švédsku sa výnimka rozširuje iba na nekótované akcie v pridružených podnikoch v prípade konkurzu.

Keďže neexistuje žiadny badateľný účinok na fungovanie vnútorného trhu, Komisia nechce znovu otvoriť diskusiu na európskej úrovni, a v dôsledku toho nepredloží žiadne návrhy na vyradenie ani jedného z ustanovení o výnimkách.

4.2.3. Privlastnenie – článok 4 ods. 3

V článku 4 ods. 3 FCD sa určitým členským štátom umožňuje rozhodnúť o práve na privlastnenie v prípade príjemcu záruky. Privlastnenie v podstate znamená, že príjemca záruky môže v prípade vymáhania – za určitých podmienok – uchovať aktíva ako svoj vlastný majetok namiesto toho, aby ich predal. Túto možnosť však nevyužil žiadny členský štát. V dôsledku toho všetkých 25 členských štátov teraz uznáva privlastnenie príjemcom záruky v prípade vymáhania. Preto by sa pri nasledujúcej revízii FCD mohol vyradiť článok 4 ods. 3.

4.3. Užívacie právo - článok 5

V článku 5 ods. 1 FCD sa stanovuje, že členské štáty by mali zabezpečiť, aby príjemca záruky mal právo uplatniť užívacie právo vo vzťahu k finančnej záruke poskytnutej na základe dohody o finančnej záruke vo forme zálohy, ak to stanovujú podmienky dohody a v rozsahu podmienok dohody. „Užívacie právo“ znamená, že príjemca záruky má právo disponovať zárukou v prospech tretej strany prevodom alebo zverením záložného nároku. Poskytnutím možnosti udeliť príjemcovi záruky všeobecné právo disponovať FCD posilňuje likviditu hotovostných trhov a trhov s cennými papiermi.

Užívacie právo bolo pre mnohé členské štáty novinkou, teraz však všetky členské štáty zabezpečujú vo svojich právnych systémoch, aby príjemca záruky mal právo uplatniť užívacie právo, ak tak stanovuje dohoda o záruke a v rozsahu, ktorý sa stanovuje v uvedenej dohode. Zdá sa, že zavedením užívacieho práva na základe smernice nevznikli žiadne problémy, ale je potrebné naďalej sledovať, aké skúsenosti bude mať trh s využívaním tohto práva. Komisia sa preto domnieva, že v súčasnosti nie sú potrebné žiadne ďalšie opatrenia.

4.4. Uznávanie ustanovení o konečnom čistom zúčtovaní – článok 7

Konečné čisté zúčtovanie je opatrenie, ktoré sa bežne využíva na finančných trhoch na vyrovnanie všetkých dohodnutých, ale ešte nie splatných záväzkov a nárokov voči protistrane, jediným nárokom/záväzkom. Konečné čisté zúčtovanie je dôležité pre výkonnosť finančných trhov, pretože znižuje úverové riziko a umožňuje finančným inštitúciám buď znížiť svoj regulačne požadovaný kapitál a/alebo zvýšiť svoju mieru rizika. Pokiaľ ide o právne predpisy týkajúce sa všeobecnej platobnej neschopnosti v niektorých členských štátoch, ak sa strana transakcie stane platobne neschopnou, jej nároky voči ostatným stranám sa už viac nemôžu vzájomne započítať. Pre účastníkov trhu je však rozhodujúce, aby sa mohli spoľahnúť na právne chránený mechanizmus zúčtovania v prípade platobnej neschopnosti ich protistrany.

Táto skutočnosť sa potvrdila tým, že do článku 7 FCD sa zaviedla povinnosť, že ustanovenie o konečnom čistom zúčtovaní môže nadobudnúť platnosť podľa jej podmienok, bez ohľadu na začatie platobnej neschopnosti alebo iných podobných konaní a udalostí a bez ohľadu na určité ďalšie záležitosti, ktoré by mohli inak ovplyvniť konečné čisté zúčtovanie. Pre mnohé členské štáty to bola tiež ďalšia novinka a nie ľahko prijímané opatrenie, ktoré bolo vzdialené od zásady rovnakého zaobchádzania s veriteľmi v prípade platobnej neschopnosti. Dnes je zásada konečného čistého zúčtovania osvedčenou zásadou vo všetkých členských štátoch, je však potrebné naďalej sledovať, ako sa tieto ustanovenia o zúčtovaní budú uplatňovať v praxi.

Existujú aj návrhy na zlepšenie súdržnosti právnych predpisov EÚ o zúčtovaní a na rozšírenie materiálneho rámca nad rozsah dohôd o zárukách. Komisia je pripravená zvážiť takéto návrhy, ale keďže táto smernica sa zaoberá najmä finančnou zárukou a iba okrajovo zúčtovaním ako metódou posilnenia dohôd o zárukách, domnieva sa, že zmena a doplnenie smernice by neboli vhodné na zlepšenie všeobecného rámca EÚ pre zúčtovanie. Zdá sa, že by bolo vhodnejšie mať jediný „zastrešujúci“ súbor zmien a doplnení niekoľkých existujúcich smerníc zameraných na zlepšenie jednotnosti *acquis*. Okrem článku 7 FCD aj ďalšie príslušné finančné nástroje EÚ, ktoré obsahujú ustanovenia o zúčtovaní (a vyrovnaní pohľadávok), zahŕňajú SFD (článok 2 písm. k) a článok 3), smernicu o likvidácii[13] (články 23 a 25) a nariadenie o konaní vo veci platobnej neschopnosti 1346/2000 (ES) (článok 6). Je však potrebná ďalšia úvaha o tom, či takéto riešenie je prijateľné.

4.5. Kolízia zákonov – článok 9

Zámerom pravidla o kolízii zákonov v článku 9 FCD je určiť, ktorým zákonom sa majú riadiť určité vlastnícke aspekty týkajúce sa nepriamo vlastnených cenných papierov, ktoré zahŕňajú zahraničný prvok – otázka, ktorá môže inak vyvolať právnu neistotu. V článku 9 FCD sa vyjadruje hlavné pravidlo Spoločenstva o kolízii zákonov, ktoré sa nachádza aj v článku 9 ods. 2 SFD a článku 24 smernice o likvidácii a ktoré je založené na zásade miesta účtu cenných papierov. Toto pravidlo sa líši od pravidla zahrnutého do Haagskeho dohovoru o cenných papieroch z roku 2002, ktoré umožňuje stranám dohody o účte určitý stupeň slobody výberu použiteľného práva na určenie vlastníckych práv v prípade cenných papierov. Tieto pravidlá sú nezlučiteľné, a ak by sa Európske spoločenstvo rozhodlo prijať dohovor, uvedené tri smernice by sa museli zodpovedajúcim spôsobom zmeniť a doplniť.

---

[13] Smernica 2001/24/ES o reorganizácii a likvidácií úverových inštitúcií, Ú. v. ES L 125, 5.5.2001, s. 15 – 23.

Otázka, či by Spoločenstvo malo alebo nemalo podpísať dohovor, sa prerokúva v Rade na základe návrhu Komisie z roku 2003[14]. Útvary Komisie vo svojom právnom hodnotení[15] zdôraznili svoju podporu Haagskeho dohovoru o cenných papieroch. Toto hodnotenie sa nesnaží porovnať dva právne režimy, ani zdvojiť túto diskusiu. Čo majú oba režimy spoločné je to, že sa obidva snažia dosiahnuť právnu istotu pokiaľ ide o použiteľné právo v prípade nepriamo vlastnených cenných papierov. Komisia sa domnieva, že na medzinárodnej úrovni, ani na úrovni Spoločenstva v súčasnosti neexistuje dostatočná úroveň právnej istoty. Preto aj v prípade, že by Rada rozhodla, že nepodporí dohovor, by sa článok 9 FCD (ako aj článok 9 SFD a článok 24 smernice o likvidácii) musel zmeniť a doplniť, aby sa zlepšila situácia v rámci Spoločenstva, a to stanovením presných kritérií na stanovenie príslušného miesta účtu. Príklad dvoch členských štátov (Francúzska a Portugalska), ktoré vypracovali takéto kritériá, ukazuje, že sú naozaj možné odlišné výklady.

4. ZÁVERY

Väčšina členských štátov transponovala ustanovenia FCD do svojich právnych predpisov po lehote na implementáciu stanovenej smernicou a iba deväť z nich v priebehu roka 2005. Skúsenosti trhu s využívaním smernice sú teda pomerne čerstvé a je teda predčasné urobiť konečné hodnotenie dosahu smernice. Celkový dojem je však taký, že FCD pôsobí dobre a objavila sa v pravý čas. Odstránením administratívnych bremien a právnych formalít, ktoré predtým bránili postupom poskytovania záruk, sa prostredníctvom FCD zjednodušilo a zefektívnilo prijímanie finančných záruk a vymáhanie záväzkov súvisiacich so zárukami.

Komisia na základe svojich zistení navrhuje tieto opatrenia:

(1) Úverové pohľadávky: Komisia posúdi navrhnuté zmeny a doplnenia na rozšírenie FCD v závislosti od pokroku, ktorý sa dosiahne v oblasti technických otázok súvisiacich s využívaním úverových pohľadávok ako záruky.

(2) Ustanovenia o výnimkách týkajúcich sa rozsahu: Zachovať ustanovenia o výnimkách.

(3) Ustanovenia o výnimkách týkajúcich sa privlastnenia: Vyradenie článku 4 ods. 3 pri nasledujúcej revízii FCD.

(4) Užívacie právo: V súčasnosti nie sú potrebné žiadne ďalšie opatrenia.

(5) Zúčtovanie: Komisia bude ďalej skúmať možnosť zlepšenia všeobecného rámca EÚ týkajúceho sa zúčtovania.

(6) Režim kolízie zákonov: Zmeniť a doplniť článok 9 FCD (ako aj článok 9 ods. 2 SFD a článok 24 smernice o likvidácii), buď v dôsledku rozhodnutia Rady o podpísaní Haagskeho dohovoru o cenných papieroch alebo aby sa (v prípade, že by nedošlo k podpísaniu dohovoru) stanovili presné kritériá na určenie miesta účtu.

- - - - -

[14] Návrh rozhodnutia Rady týkajúci sa podpísania Haagskeho dohovoru o právnych predpisoch vzťahujúcich sa na určité práva týkajúce sa cenných papierov, ktorých držiteľom je sprostredkovateľ, KOM (2003) 783, 15.12.2003.

[15] Pracovný dokument pracovníkov Komisie „Právne hodnotenie určitých aspektov Haagskeho dohovoru o cenných papieroch“, SEK (2006) 910, 3.6.2006.